

TÜRKİYE İÇİN “AFRİKA” NE ANLAMA GELİYOR?...

Prof. Dr. Nevzat SAYGILIOĞLU
Atılım Üniversitesi, İşletme Fakültesi
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü

Afrika 54 ülkenin yer aldığı bir kıta. Afrika kıtasının kuzeyinde 5, güneyinde 10, doğusunda 13, batısında 16 ve merkezinde ise 10 ülke yer alıyor. Afrika, çeşitli çalışma ve araştırmalarda “Sahra Altı Afrika (SAA)” ve “diğer” şeklinde bölgesel gruplandırmaya tabi tutulabiliyor.

Afrika kıtasının bazı büyüklüklerde dünya ile karşılaştırmalı durumu özetle şöyle:

	Dünya	Afrika
Nüfus (milyon)	7.043,9	911,5
Nüfus artış oranı (%)	1,1	2,7
Gayrisafı hasıla (milyar \$)	72.496	1.290
Kişi başına yıllık gelir (\$)	10.178	1.350
Ortalama yaşam süresi (yıl)	71	56
İlköğretimi tamamlama oranı (%)	91	69
Düzenli sağlık hizmetine ulaşabilen nüfus oranı (%)	64	30
Kişi başına enerji tüketimi (kg petrol eşdeğeri)	1.890	681
Kişi başına elektrik tüketimi (Kw/h)	3.044	535
İhracat (dolar)	15.955	346
İthalat (dolar)	16.225	501

Tablo bize bugünün dünyasında Afrika'nın yerinin çok iyi olmadığını gösteriyor. Ama yıllar itibariyle rakamların seyri de ciddi gelişmeleri sergiliyor.

Yakın dönemde siyasi, ekonomik ve sosyal alanlarda içinde bulunduğu sorunları aşabilme konusunda kayda değer çabalar gösterdiği görülen Afrika; sahip olduğu zengin doğal kaynakları ve genç nüfusu ile gerek gelişmiş ve gerekse gelişmekte olan ülkeler nezdindeki stratejik önemini güç geçtikçe artırıyor, gerçekten dünyanın ekonomik istikrarı ve büyümesi açısından büyük önem arz ediyor.

Ancak; başta fiziki altyapı imkanları olmak üzere, sağlık ve eğitim gibi beşeri altyapı imkanlarından da yoksun bulunuyor. Aynı şekilde kaynakların merkez bölgelere uzak olması, dağıtım ağlarının altyapı açısından yetersiz bulunması ve yüksek maliyet gibi sorunlara bir de güvenlik sorunu ekleniyor.

Gelin son yıllardaki Afrika ve Türkiye dış ticaretine bakalım...

Aşağıdaki tablolardan da görüldüğü üzere;

- Türkiye'nin 2005-2017 döneminde toplam ihracatı tam bir kat artmış olduğu halde, Afrika'ya ihracatımız 2.2 kat artmış. Yani ihracat artış potansiyelimizde Afrika'nın payı ciddi artmış.

- Buna karşın aynı dönemde toplam ithalatımız da yaklaşık bir kat artmış olmasına karşın Afrika'dan yaptığımız ithalatın payı çok yükselmemiş ve 1.2'de kalmış.

Türkiye'nin Afrika'ya İhracatı

Yıllar	Türkiye'nin toplam ihracatı (milyar \$)	Afrika'ya ihracatımız (milyar \$)	İhracatta Afrika'nın payı %
2005	73 476	3 631	4,9
2017	157 006	11 674	7,4

Türkiye'nin Afrika'dan İthalatı

Yıllar	Türkiye'nin toplam İthalatı (milyar \$)	Afrika'dan ithalatımız (milyar \$)	İthalatta Afrika'nın payı %
2005	116 774	3 216	2,7
2017	233 799	7 177	3,0

Türkiye, Afrika ve özellikle Sahra Altı Afrika bölgesi ile ilişkilerini her alanda olağanüstü geliştiriyor. Başta ekonomik ve ticari ilişkiler olmak üzere, diğer altyapı, kültür, eğitim, sosyal alanlarda çok önemli işbirliklerine ve ilişkilere birlikte imza atılıyor.

İşte bu imzalardan bir kaçı...

- ✓ Ülkemizin Kıtadaki toplam yatırımlarının değerinin 10 milyar dolara ulaşmıştır.
- ✓ Afrika'da açılan Büyükelçilik sayısı 39 ve Ticaret Müşaviri sayısı 26 olmuştur.
- ✓ THY, hâlihazırda Afrika'da bulunan 32 ülkede 51 noktaya düzenli seferler düzenleyen ve sürekli sefer sayısını artıran konuma gelmiştir.
- ✓ Ülkemizin SAA'ya olan toplam kalkınma yardımları 2000 yılında 330 bin dolardan yaklaşık bin kat artışla 2015 yılında ise 395,77 milyon dolara yükselmiştir.
- ✓ 2016-2017 akademik yılında, 1.075'i SAA'ya yönelik olmak üzere 1.312 öğrenciye burs verilmiştir.
- ✓ ...

Bu noktada Türkiye açısından birkaç somut öneriyi ortaya koymak istiyoruz.

1. Afrika ile ticarete bağlı ticaret yöntemleri üzerinde durulmalıdır. Özellikle "uluslararası barter" üzerinde çalışılmalı ve Türkexim'in bu yöndeki çaba ve projeleri için destek verilmelidir.
2. Bölgenin en önemli sıkıntısı finansman olduğu için Türkiye'nin finans çevreleri ve bu çerçevede katılım bankaları bölgeye yönelik ortak finansman projeleri üretmelidir.
3. Bu arada Ekonomi Bakanlığının bölgeye yönelik sıcak bakışını somutlaştırabilmek adına navlun desteği, ticaret merkezleri gibi modeller derhal devreye sokulmalıdır.

Türkiye, bugüne kadar yürüttüğü ilişkileri daha stratejik ve merkez ülkeleri ağırlıklı olarak sürdürdüğü takdirde hem bölge kalkınmasına büyük katkı sağlayacak ve hem de küresel refahtan daha çok pay alacaktır.